

F A T U M E R

Núm. 15
DESEMBRE 1999

500 PTA

REVISTA DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL PI DEL BROI

TELÈFONS D'INTERÈS

<ul style="list-style-type: none"> - Ajuntament de Pinell ..... 977 426 231 - Metge de Pinell ..... 977 426 061 - Guarcia Civil Pinell ..... 977 426 232 - Ambulàncies Creu Roja Gandesa ..... 977 420 697 <li style="padding-left: 20px;">Urgències ..... 977 420 036 - Creu Roja Batea..... 977 430 500 - C.A.P. Gandesa Ambulatori..... 977 420 965 - Ambulatori Tortosa..... 977 500 333 - Hospital Verge de la Cinta ..... 977 519 100 - Hospital de la Santa Creu ..... 977 500 533 - Quinta l'Aliança 977 501 344 	<ul style="list-style-type: none"> - Consell Comarcal Gandesa ..... 977 420 018 - D.A.R.P. Gandesa ..... 977 420 146 - Punt d'informació juvenil ..... 977 420 614 - Estació autobusos Gandesa ..... 977 420 910 - RENFE Móra la Nova..... 977 400 349 - RENFE Tortosa ..... 977 442 625 - Avaries Telèfon ..... 002 - Avaries Ilum ..... 977 440 032 - Bombers Urgències..... 977 420 080 - Bombers Consultes ..... 977 420 885 - Farmàcia Pinell..... 977 426 076 - Hospital Móra d'Ebre..... 977 401 811 - Hospital Móra d'Ebre..... 977 401 863 - CEIP Cèsar Martinell..... 977 426 216
---	---

INFORMACIÓ AUTOBUSOS - Hispano Igualadina

	Sortides de Gandesa				Retorn a Gandesa		
	De dilluns a divendres	Dissabtes	Festius		De dilluns a divendres	Dissabtes	Festius
Tarragona	6'30-8'50-15'00-16'50	8'00-8'50-16'50	16'50	Sortida Barcelona	7'00-11'00-16'00	7'00-16'00	7'00
Reus	6'30-8'50-15'00-16'50	8'00-8'50-16'50	16'50	Sortida Tarragona	8'15-12'30-17'15-15-845	8'45-13'30-17'30	8'45
Barcelona	6'20-8'50-16'50	8'50-16'50	16'50	Sortida Reus	8'50-12'45-17'50-19'00	9'00-13'45-17'50	9'00
Alcanyís	10'00-19'00	10'14-19'00	10'00	Sortida Alcanyís	8'00-16'00	8'00-16'00	14'00

Llocs de Sortida:

Barcelona: Corte Inglés Diagonal / Tarragona: Estació d'autobusos / Reus: Estació d'autobusos / Alcanyís: Avgda. d'Aragó, nº 5 / Gandesa: Estació d'autobusos.

Informació: 977 770 698

Informació línies regulars **HIFE** 977 440 300

Del Pinell a Gandesa

Sortida	Arribada	
- 8'50	- 9'05	Laborals
- 13'15	- 13'30	Dilluns a divendres
- 17'05	- 17'20	Laborals

Del Pinell a Tortosa

Sortida	Arribada	
- 7'55	- 8'45	Lectius
- 9'15	- 10'00	Dilluns a divendres
- 9'50	- 10'25	Laborals
- 18'20	- 19'00	Laborals

De Gandesa a Pinell

Sortida	Arribada	
- 9'00	- 9'15	Dilluns a divendres
- 9'35	- 9'50	Laborals
- 13'30	- 13'45	Dimecres, i divendres lectius
- 19'00	- 19'15	Dilluns, dimarts i dijous lectius

De Tortosa al Pinell

Sortida	Arribada	
- 8'15	- 8'50	Laborals
- 12'30	- 13'15	Dilluns a divendres
- 16'30	- 17'05	Laborals

Del Pinell a Móra, per Gandesa amb canvi d'autocar

Sortida	
- 8'50	Lectius

De Móra al Pinell, per Gandesa amb canvi d'autocar

Sortida	
- 13'30	Dimecres i divendres lectius

INFORMACIÓ TRENS

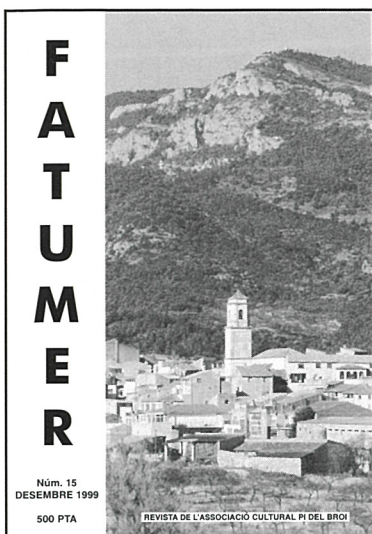
Móra la Nova	Tarragona	Barcelona/Sants	
4'00	5'05	6'15	Exp
6'50*	7'47	9'00	CE
8'27	9'25	10'30	CE
12'05	13'05	14'05	Interci.
12'22	13'24	14'29	Delta
14'55	15'55	17'00	Delta
17'49	18'54	20'00	Delta
19'17	20'16	21'30	Delta

*Els diumenges i els dies 25, 26, 27/12, 11 i 13/04 i 2/05 inicia el recorregut a Reus

Tortosa	Tarragona	Barcelona/Sants	
6'30*	7'38	8'56	Exp
7'45	8'52	10'00	CE
9'15	10'24	11'30	Delta
13'24	14'28	15'35	CE
15'50	16'59	18'05	CE
17'20**	18'27	19'35	CE
18'48	19'55	21'00	CE
19'31	20'54	22'08	Delta

*No circula els diumenges ni els dies 25, 26 i 27/12, 1 i 6/01, 10, 11 i 13/04 i 1/05
** Circula de dilluns a divendres. No circula els dies 25, 26/12 i 1/01

EDITORIAL

Ja estem a l'any 2000. Comencem un nou mil·lenni, per a molta gent este fet suposa un gran esdeveniment i això implica il·lusionar-se amb noves perspectives, pensar en un futur millor. Per celebrar-ho us regalem un calendari d'una imatge del poble de l'any 1940 en temps de verma, que forma part de la nostra història.

Volem aprofitar esta editorial per demanar-vos, una vegada més, la vostra col·laboració per tal de fer una revista més diversificada i més participativa. Nos agradaria que us involucrésiu, una mica més, aportant: idees, fets curiosos, notícies, reportatges, anècdotes, records, experiències, fotografies, dibuixos, poemes, cançons, dites, ...

Volem agrair, especialment, a les noves persones que últimament formen part del Consell de Redacció. Sempre és bo que entro aire fresc.

També volem repetir, una vegada més, que tots los articles i dibuixos signats són responsabilitat dels seus autors. Lo Consell de Redacció, com qualsevol mitjà de comunicació, es manté al marge de les opinions incloses en les cartes que lliurement nos feu arribar. Tot i que al número 0 vam publicar que es podria mantenir l'anonimat, hem cregut oportú que totes les cartes d'opinió han d'anar signades.

**AJUNTAMENT
DEL PINELL DE BRAI**

**CONSELL COMARCAL
DE LA TERRA ALTA**

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

DIPUTACIÓ DE
TARRAGONA

SUMARI

Editorial.....	3
Cartes d'opinió	
Alguns pares del Pinell.....	4
Educar és ajudar a créixer en societat.....	5
Associació Cultural Pi del Broi	
L'Associació Cultural Pi del Broi a internet	6
Plats d'ara i d'abans.....	6
Campionat intercomarcal de birles 1999.....	7
Entrevista a Oscar Espinós, lo sabater.....	8
OCIC - Oficina Comarcal d'Informació al Consumidor	
Parlem de l'Euro.....	10
Secció d'excursions: L'Oliver de les Arracades	10
Oficis antics: El Terrissaire	11
Qui és qui?	13
Actes dels Plens de l'Ajuntament.....	14
Torns de Guàrdia de Farmàcia.....	17
La marató de TV3	18
Medicina i salut.....	19
Resultats de les eleccions al Parlament de Catalunya(El Pinell de Brai).....	20
Solució al QUI ÉS QUI?	20

**CONSELL DE
REDACCIÓ**

Josep Ramon Alabart, Selvi Alcon, Anna Martínez, Marta Martínez, Magda Ferré, Ramon Hernández, Montse Riba, Sara Serres.

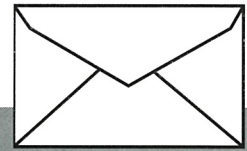
Fotografia de portada cedida per Antònia Serres

Tots los articles signats són responsabilitat dels seus autors.

EDITA L'ASSOCIACIÓ CULTURAL "PI DEL BROI"

Impress a Tortosa per Coop. Gràfica Dertosense D.L. T.- 1436-95

CARTES D'OPINIÓ

Alguns pares del Pinell

Voldria contestar (per al·legacions personals) la carta que apareix amb el títol: "M'entristeix".

Jo sóc un dels pares que van redactar l'escrit "El problema de la droga", i vull fer unes puntualitzacions:

1r.- No m'he amagat mai de tot el que he fet o dit, tothom que em coneix bé ho sap això, i si no es va firmar l'article va ser per no ficar tots els noms de les vuit persones que el vam redactar. No obstant davant dels redactors de la revista em vaig fer responsable personalment de l'article, i ells mateixos em van dir que no calia firmar-lo. Si esta senyora visqués al poble, sabria com sabia tothom qui havia fet l'escrit, "qui havia tirat la pedra i qui amaga la mà".

2n.- No entenc ben bé que ha de veure la preocupació d'uns pares per la droga, en la política i la religió. O és que quant no es té arguments per debatre un tema, s'ha de recórrer a l'expressió: "es fa per política". Nosaltres no diem infàmies, només diem la veritat, quant s'afirma en l'escrit que hi ha gent que trafica amb drogues al poble, no fem cap "insinuació pejorativa", constatem un fet que passa, i el que no ho veu o no ho vol veure, només pot ser una persona que no visqui al poble o que sigui tan sectària que porti una vena als ulls. Si partir pels fills, és ser dolent i covard, jo ho sóc, potser els qui no en teniu, de vegades no ho acabeu d'entendre això.

3r.- Estimar un poble per a mi, és alguna cosa més que dir-ho en paraules boniques. Estimar el poble és treballar per a ell, és ficar-s'hi al davant de les institucions (Club de Futbol, Junta de Sta. Magdalena, etc.) o ajudar-les a tirar el poble endavant, i això només ho sabem la gent que hi hem estat a un lloc o altre. La gent que trafica amb drogues no crec que vulguin "fer poble", volen "fer butxaca".

Per últim, crec que les coses estan sortint una mica de mare, la contesta d'aquesta senyora no crec que tingui res a veure en l'escrit "El problema de la droga", ella deu estar dolguda per alguna cosa que a mi se m'escapa, i "aboca el carro pel pedregal". Hem de fer un esforç entre tots i mirar de rebaixar la tensió que hi ha al poble, començant per exemple suavitzant els escrits que apareixen a la revista, i això es feina del Consell de Redacció. A banda de l'article de la senyora Marifé Altadill i Espinós, pugui ser més o menys raonat, està escrit amb un llenguatge de mal gust. Nos podem dir moltes coses però no cal insultar a ningú.

Ramon Olesa i Montagut

Em sap greu que la Marifé Altadill i Espinós tingui tant de fàstic i estigui tant trista pel que passa al Pinell, perquè al Pinell passa el mateix que passa a tots els pobles de Catalunya i arreu del món, i com arreu els pares del Pinell ens amoïnem pels nostres fills.

Al nostre poble s'hi pot comprar droga i també alcohol i tabac que són també drogues, però legals, i precisament com que aquestes últimes són legals, en principi no es venen a menors d'edat perquè els establiments públics ho controlen, però les drogues que es venen d'amagat són les que poden comprar més fàcilment els joves. Ara no és el moment per parlar de quina és millor o pitjor, totes són prou dolentes.

Marifé, jo sóc una mare de les que vaig signar la carta que tu vas llegir al número 13 d'aquesta revista i em sap greu que no hagi entès allò que nosaltres diem i m'agradaria puntualitzar una sèrie de coses:

1r.- En l'article no hi ha cap paraula pejorativa per a ningú del poble perquè no es diu cap nom. Només es diu que tots sabem qui són i per tant cadascú que se n'entengui, si a algú li pica per alguna cosa serà.

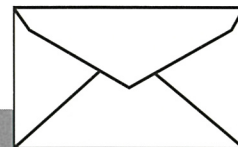
2n.- El teu article per contra sí que utilitza paraules pejoratives com ara: gent dolenta i covarda, el poble em decep, gent que tira la pedra i amaga la mà, gent que tira infàmies, gent que no té ètica ni moral, etc.

3r.- Una infàmia, per si no ho saps, és dir una cosa falsa d'una persona, sabent que ho és, el nostre article això no ho fa.

No volem entrar en desqualificacions personals, com fas tu, perquè no és la nostra manera de fer i no ens agrada, però sí que volem dir-te que si bé és cert que de les drogues toves no és passa indefectiblement a les dures, també és cert que si vas a 2000 per hora no tindràs indefectiblement un accident, però tens un 90% de probabilitats de tenir-lo i Marifé allò que demostren totes les estadístiques és que no hi ha cap jove que hagi començat a drogar-se prenent cocaïna o heroïna, abans tots, absolutament tots, han passat per alguna droga tova. I finalment et volem dir que si tan amoïnada estàs pel nostre poble, pots donar-nos un cop de mà i ajudar-nos perquè els nostres fills i el nostre jovent sigui cada dia més sa, més culte i més feliç que, en definitiva, això és el que volem tots els pares. Moltes gràcies.

Enriqueta Forcadell Lluís

CARTES D'OPINIÓ

Educar¹ és ajudar a créixer en societat

Que la societat i l'evolució avancen a salts, és un fet evident. En tot aquest procés, l'educació en la tolerància, la diversitat i el relleu normal de les institucions² o organitzacions que s'estructuren formant institucions, són fets essencials.

L'educació de l'individu comença en la família, l'escola, la família i l'escola, i simultàniament continua amb la seva experiència personal; es va anant perfilant i modelant amb la trobada amb l'"altre", és a dir, amb aquell i amb allò que són diferents. És una trobada que ens ensenya a frustrar-nos, a descobrir que aquest estrany pot aportar alguna cosa diferent a allò meu (al meu pensament), i a comprendre sense por que allò diferent (i per tant, nou) enriqueix les ments que són capaces d'obrir-se: permet que no ens enquistem en reaccionàries³ i immobilitistes estructures obsoletes.

Aquesta idea, tant fàcilment dita i probablement aclamada per tothom, és molt complexa i exigeix un treball important. L'esforç per aconseguir un pas més (atrevir-se a sortir del "jo" per a trobar un "altre") no ha pogut, ni podrà ser realitzat per tothom. Aquest fet, en si, ni és bo, ni és dolent; simplement és veritat, i serveix per a confirmar l'enunciat inicial d'aquestes ratlles: que el progrés avança a salts i, per tant, és un progrés fals.

L'autèntic progrés s'assoleix de manera poc perceptible després d'haver patit moltes anades i tornades a aquest "altre" que ens meravella i ens enamora, que ens sorprèn i ens desperta admiració i enveja. Per aquest motiu li fem el salt i el destruïm, per a menjar-nos-el i, així, fer-nos la il·lusió que no ha existit mai, i que la genialitat que ens ha excitat i meravellat ha sorgit de nosaltres.

Això, senyors, és la por a la diferència, és a dir, la **xenofòbia**. I no és el germen del mal, ni del bé, ni de res;

simplement és el fruit de la por (normal) i la ignorància (normal), que deixen a poc a poc, molt a poc a poc, d'existir a mesura que un mateix és capaç d'obrir-se en algun aspecte a l'altre. Aquesta capacitat per madurar no l'aporta cap títol oficial, ni literari, ni universitari, ni cap "erudició" en concret, sinó que l'aporta la capacitat d'escoltar, d'acceptar el relleu i de poder aportar sumant.

El que no té perdó de cap mena és la mala llet i la destructivitat de qui, per enveja (sentiment també normal, però que s'hauria d'anar superant amb la diferenciat reflexió) i por, imposa la reinstitució d'allò que és arcaic: del més primitiu, del menys⁸, del que s'ha viscut fins fa poc, d'allò que sembla l'única cosa capaç d'aportar serenitat a l'aterrada precarietat d'aquesta gent.

Per desgràcia encara ens movem per l'admiració cap al que la té "més grossa". No oblidem que aquest comportament, en el registre primitiu (normal, evolutivament parlant, en la criatura, però constitutiu d'un handicap per a l'adult i el seu entorn), es tradueix en: el que crida més, el que fa més l'animal o el "jabalí".

De moment, només voldria afegir que en tot aquest moviment d'anada i tornada, de destrucció i incorporació lentíssima i molts cops falsejada, qui és original, qui aporta aquesta energia i aquesta vida, és qui s'emporta les garrotades. Per tant, no voldria acabar sense felicitar seriosament aquesta gent que és capaç de meravellar-nos⁹, i encoratjar-los perquè continuïn endavant amb els seus projectes i la seva il·lusió, reconeguent-los, obertament per part meua, tota la feina feta.

Acabo aquestes ratlles recordant-los l'inici d'un curs en què el professor, el dia de la presentació, ens va dir que, fes les coses com les fes, estava demostrat estadísticament que un 30% estaria en desacord o descontent; per tant, i mirant sempre de ser correcte i tindre capacitat d'escoltar, no miraria de variar la seva línia de fer les coses. He anat veient que l'experiència confirma aquestes paraules del professor. "Lo fumut" d'allò que és arcaic és que aquest 30% fa més soroll que el 70% restant, i sembla que sempre agafen algun "enganyat" més, que per la seva "innocència" és arrossegat pels "jabalins".

La vida i la humanitat, les seves parts bones i dolentes, les formem entre tots; els uns i els altres, tots. I per tant, tots som imprescindibles per a continuar creixent. Aquell que sigui capaç d'aprofitar-ho s'estre-mirà de vergonya aliena i podrà treure també una ensenyança d'aquesta patètica i terrible mostra d'enveja, intolerància i violència, que ja fa un any no para de colpir-nos i ha destrossat el nostre poble. No hi ha marxa enrere. També els fills són els que ho patiran. Tant de

"VAQUES FLAQUES"

"VAQUES GORGES"

"VAQUES BOGES."

Dibuix: Llorenç Ramon March Sanjuan

bo que això no s'oblidi, i la història local (encara que de galliner esvalotat i gallines lloques) retorni d'alguna manera les coses al seu lloc. Res no tornarà a ser igual, tothom ho sap. El cap està per a pensar, i també implica preveure les conseqüències dels nostres actes. Que curiós, això és precisament el que intentem ensenyar als xiquets.

Deixant ara de banda el que em desperta de manera personal, he de dir que en aquestes ratlles (tot i saber que el "folklore popular" és molt més ric) miro de descriure alguna cosa del moviment que hi ha (agressiu i d'amor, i per tant, de "vida", ja que vida és naixement -creació-, i mort -destrucció).

Llorenç Ramon March Sanjuan

- 1 Educar: estimular les facultats humanes per a un desenvolupament determinat.
- 2 Institució: entitat instituïda, creada per les persones.
- 3 Reaccionari: que s'oposa a tot tipus de progrés o reforma.
- 4 Els anys passen i hi ha nous descobriments i tecnologies, però les persones estan cada cop més allunyades perquè, si avancen, ho fan a pas de puça (un exemple claríssim d'aquest desfasament són les guerres actuals a Europa).
- 5 Recordem que també la mare estima tant el seu petit, que diu que "se'l menjaria".
- 6 Xenofòbia, etimològicament, ve del grec "xeno", diferent, i "fòbia", por; por a allò que és diferent, a la diferència.
- 7 Hi ha molts "erudits martellejants" que passen pel poble, però es veu que cap d'ells no acaba de deixar empremta. (Martellejar: picar amb un martell.)
- 8 Que és menys democràtic, ja que "demos" significa poble, i per extensió, gent que s'agrupa formant un poble, i per tant, diversitat de gent que s'agrupa formant un poble). "Crasos" fa referència al govern. (Governar: dirigir una nau o un afer.)
- 9 D'entre tot aquest grup de gent, voldria mencionar explícitament la Junta de la Cooperativa, que de manera brutal ha estat forçada a dimitir.

ASSOCIACIÓ CULTURAL PI DEL BROI

L'ASSOCIACIÓ CULTURAL PI DEL BROI A INTERNET

Un dels nous reptes de l'associació ha estat la creació d'una pàgina web¹ amb l'objectiu de donar a conèixer cadascuna de les seccions de l'associació en el món d'internet. Tot i no ser uns experts en la informàtica finalment ho hem aconseguit.

Es calcula que hi ha entre uns 30 o 40 milions de connexions a internet, aquest número va augmentant dia a dia, això vol dir que la nostra pàgina pot ser consultada o visitada per molta gent.

Creiem que així no tant sols donem a conèixer l'associació sinó també el nostre poble.

Per poder-se connectar a internet cal tenir un ordinador amb un mòdem² i estar abonat a un servidor³.

Com ja he dit abans la intenció d'entrar en el món d'internet ha estat per donar-nos a conèixer aprofitant les grans pos-

sibilitats que això suposa. Així per exemple des de l'associació podem ampliar les subscripcions de la revista Fatumer, els intercanvis amb altres revistes, la possibilitat de contractació d'alguna de les obres de teatre realitzades fins el moment o la possibilitat d'anar a ballar el nostre cap de dansa a altres poblacions, en definitiva, donar informació del moviment cultural que dur a terme l'associació dins la nostra població.

L'adreça de la pàgina web de l'Associació Cultural Pi del Broi és: <http://www.fut.es/~acpibroi>. Animeu-vos a visitar-la!
I el nostre correu electrònic és: acpibroi@fut.es

Ramon Hernández March

1. La web és un sistema de consulta de la informació que hi ha a la red d'internet i permet fer-ho de forma similar a les pàgines d'un diari. La informació està disposada per imatges, textos, sons, etc.
2. És l'aparell que transforma les senyals de l'ordinador amb una altra senyal apta per circular per la línia telefònica. Connecta l'ordinador de l'usuari amb el proveïdor d'internet.
3. És l'intermediari entre l'ordinador i la xarxa d'internet.

PLATS D'ARA I D'ABANS

Cigrons en espinacs

Ingredients (6 plats):

- 500 gr de cigrons
- 300 gr d' espinacs
- 2 cebes
- 2 pastanagues
- 2 tomaques madures
- 2 ous durs
- oli d'oliva
- sal i pebre
- 1 fulla de llorer
- 3 grans d'all
- julivert

Elaboració:

Tot comença quan posem los cigrons en remulla en una mica de sal, durant 12 hores. Després los escorrem i posem en una olla en aigua bullint i els esbromem un parell de vegades.

Després hi afegim una miqueta d'oli, una ceba, les pastanagues senceres, dos grans d'all, llorer i julivert. Ho dixem coure tot fins que els cigrons estiguen tendres.

Mentre se couen los cigrons, retem los espinacs, los trinxem i els afegim als

cigrons. A una paella ofeguem l'altra ceba picadeta ben fina, un gra d'all i julivert picats. Afegim les tomaques pelades, sense llavors i ben picades en sal i pebre.

Finalment afegim el sofregit al "potaje" i ho dixem coure una mica més. Un moment abans de retirar-ho del foc, afegim los ous durs picat menjars.

CAMPIONAT INTERCOMARCAL DE BIRLES 1999

Resultats de les tirades a partir del 29 d'agost fins l'acabament de temporada

Ramon Hernández March

TIRADA A COLLDEJOU

Classificació per equips:

1r	L' Hospitalet de L'infant	18 fetes
2n	Vilalba dels Arcs	17 fetes
3r	Corbera d'Ebre	15 fetes
4t	Rasquera	15 fetes

Classificació individual:

1r	Manuel Mulet (Vilalba)	7 fetes
2n	Salvador Subirats (Vandellòs)	7 fetes
3r	Joan Antoni Salgado (L'Hospitalet)	6 fetes

TIRADA A PRATDIP

Classificació per equips:

1r	El Pinell de Brai	20 fetes
2n	Vilalba dels Arcs	18 fetes
3r	Alforja	17 fetes
4t	L'Hospitalet de L'Infant	17 fetes

Classificació individual:

1r	Ramon Hernández (Pinell)	9 fetes
2n	Josep Lluís Lleixà (Xerta)	7 fetes
3r	Eleuteri Martínez (Pinell)	7 fetes

TIRADA A XERTA

Classificació per equips:

1r	Pinell	19 fetes
2n	Vilalba	17 fetes
3r	La Fatarella	17 fetes
4t	Alforja	16 fetes

Classificació individual:

1r	Joan Llorens (Colldejou)	8 fetes
2n	Amador Guarí (Pinell)	7 fetes
3r	Roger Vidal (Vandellòs)	7 fetes

TIRADA A REUS

Classificació per equips:

1r	Xerta	19 fetes
2n	Alforja	18 fetes
3r	L'Hospitalet	17 fetes
4t	Corbera	17 fetes

Classificació individual:

1	Josep M ^a Vidal (Xerta)	9 fetes
2n	Pere Borràs (Alforja)	8 fetes
3r	Jaume Bladé (Rasquera)	7 fetes

TIRADA A LA FATARELLA

Classificació per equips:

1r	Vilalba dels Arcs	22 fetes
2n	La Fatarella	18 fetes
3r	El Pinell de Brai	17 fetes
4t	Reus	17 fetes

Classificació individual:

1r	Joan Batiste Mulet (Vilalba)	8 fetes
2n	Avelino Vallespí (Vilalba)	7 fetes
3r	Joaquim Tarragó (Vilalba)	7 fetes

TIRADA A VILALBA DELS ARCS

Classificació per equips:

1r	Rasquera	19 fetes
2n	Hospitalet de L'infant	17 fetes
3r	Corbera	17 fetes
4r	Pinell de Brai	16 fetes

Classificació individual:

1r	Lluís Benaiges (Rasquera)	8 fetes
2n	Esteve Pié (Corbera)	6 fetes
3r	Josep Benaiges (Vandellòs)	6 fetes

TIRADA A TIVISSA

Classificació per equips:

1r	Vilalba dels Arcs	17 fetes
2n	Pinell	17 fetes
3r	L'Hospitalet	15 fetes
4t	Rasquera	15 fetes

Classificació individual:

1r	Josep Llop (Pinell)	7 fetes
2n	Joaquim Tarragó (Vilalba)	6 fetes
3r	Francesc Boix (Masboquera)	6 fetes

TIRADA A L'HOSPITALET

Classificació per equips:

1r	La Fatarella	18 fetes
2n	L'Hospitalet	17 fetes
3r	Pinell	16 fetes
4t	Rasquera	16 fetes

Classificació individual:

1r	Lluís Benaiges (Rasquera)	7 fetes
2n	Teo Castillo (L'Hospitalet)	7 fetes
3r	Llorens Ferré (La Fatarella)	7 fetes

CLASSIFICACIÓ FINAL TEMPORADA PER EQUIPS

1r	Rasquera	229 fetes		6è	Alforja	205 fetes
2n	L'Hospitalet de l'Infant	220 fetes		7è	Xerta	202 fetes
3r	El Pinell de Brai	218 fetes		8è	La Fatarella	192 fetes
4t	Vilalba dels Arcs	217 fetes		9è	Reus	184 fetes
5è	Corbera d'Ebre	211 fetes		10è	Vandellòs	169 fetes

**ENTREVISTA A:
OSCAR ESPINÓS, lo sabater**

1.- Quina va ser la raó a l'hora d'escollir aquest ofici?

De raons hi van haver dos: Una que sempre m'han agradat molt los treballs manuals i segona que jo sempre he tingut des dels 13 o 14 anys problemes d'esquena i faenes de pes no les he pogut fer mai.

2.- On vau aprendre l'ofici de sabater?

Quan jo tenia 14 anys, al acabar l'escola vaig anar a estudiar formació professional a Calatayud, que és un institut de l'exercit. Allí vaig començar a treballar la pell, no de sabater, a fer coses de pell. Allí hi havia d'estar tres anys estudiant i després dos anys fent la mili, treballant del que havies estudiant, però jo m'ho vaig deixar abans perquè al final només mos ensenyaven molt poc, això ja al segon any. Ja tenia quinze anys i mig quan vaig tornar i no hi havia faena d'esta. Després vaig provar de manobre, treballava per casa... i després se va encertar que l'Ismael, que era lo sabater que hi havia aquí, se va jubilar. Me va ensenyar un parell de mesos lo que ell feie, me vaig quedar la màquina i tot lo que tenie i després ho vaig continuar fent jo. Abans de fer de sabater també vaig anar a Maella, que abans se feie moltes pilotes de futbol.

3.- Quan temps fa que us dediqueu?

De fet, des dels 14 anys. Als 14 anys vaig començar a estudiar a treballar la pell i sempre ho he continuat.

4.- Quina relació vau tenir amb l'Ismael?

La relació va ser d'aprenent. Ara! Va ser poc temps. L'ofici d'arreglar sabates és molt curt d'ensenyar. Ell només me va ensenyar a arreglar sabates. L'ofici l'acabes aprenent a base d'experiència. Moltes faenes que ara faig als 16 anys no les sabia fer.

5.- Teniu alguna cosa d'ell?

Si una màquina de cosir i algun ferrament que altre.

6.- On treballeu de sabater? Per què?

Ara treballo a Móra d'Ebre. Quan m'ho va ensenyar ell, treballava baix, ara ja li ha quedat lo nom de la sabateria. Hi vaig treballar fins que vaig fer la mili. La faena de sabater cada dia necessita més moviment de gent, perquè cada vegada s'arreglen menos sabates. Ara ja fa que estic a Móra de l'any 1985, 14 anys.

7.- A part d'arreglar sabates, a què més us dediqueu?

Jo tinc ... com si fossen dos tallers, un taller de reparació del calçat i un taller de marroquineria i faig molts cinturons, fundes de gralla, molts articles de regal... Com que la gent te coneix, quan busque alguna cosa tu li fas a la mida que vol i com vol.

8.- A què li veu més futur dins del seu ofici?

Home! Futur, futur ... potser està en que jo puc fer allò que lo client vol. L'ofici de sabater cada vegada és més ... mira abans a un poble com lo Pinell un sabater vivie o malvivie; abans d'impostos no hi havia res. Abans un se comprava unes sabates de pell i les arreglave tantes vegades com

fes falta. Ara és tot lo contrari, al mercat hi ha sabata molt cara però també hi ha sabata molt barata, hi ha sabata de mil pessetes. Esta quan se trenque ja no l'arregles. I això anirà a més tal com està lo món d'avui en dia. Si ara hi ha pocs sabaters d'aquí uns anys encara n'hi haurà menys. Pel que fa a la pell sempre tens la sortida de fer un treball més exclusiu, sempre hi ha gent que valore l'artesanía.

9.- En quines pells treballeu?

Les pells que treballo més són les pells de vaca, que se li diu vaquetilla, de fet és la pell que més se fa anar. És una pell que d'origen ja és gruixuda. Per exemple per a fer fundes de gralla ja fas servir esta pell, per que se necessita una pell d'un cos consistent. I segons quins treballs has de fer, la rebaixes i la pots fer d'un gruix més prim. De fet lo 95% de pells que utilitzo és de vaca; quan has de fer sandàlies i coses d'estes, és un altre tipo de pell.

10.- Quines eines feu servir?

Estan los punxons o alesnes, tot depèn de la forma que tenen. Si és redó se li diu punxó que és més aviat per a marcar; després per fer los forats ... perquè tot lo cosit a mà t'has de marcar los forats abans de cosir. Una de les peces imprescindibles és una "cuchilla" per a tallar la pell, després una alesna que és un punxó en forma de rombo que te fa lo forat i després dos agulles i fil. Amb esta base ja se pot fer molta cosa. Després també hi ha molt ferrament de decoració: un reglador que te fa unes ratlles; uns ferraments per a tallar tires de pell; màquina de cosir; màquina de rebaixar.

11.- Quina part arregleu més de les sabates?

La part principal de les sabates, avui en dia, són les tapetes i les sabates de dona. Lo sabater, si les dones diguessen: "mos posa'm sabates d'home", la mitat dels sabaters a plegar. Les tapetes d'ara són molt dolentes, són de plàstic i cauen molt fàcilment. Hi ha molta gent que després de comprar les sabates ja ve a que li posos unes tapetes de goma.

12.- La gent d'avui en dia va al sabater?

Sí, la gent va al sabater, lo curiós del cas és que hi ha gent que no l'has vist mai al sabater. Hi ha gent que hi va sovint, i és esta la gent que compre una sabata mitjana-ment bona, però la gent que compre la sabata al mercadillo aquella no la veus mai al sabater, perquè no li està a compte.

13.- Quin tipus de gent hi va?

Home! Gent de tota classe. Hi ha gent molt contradictòria perquè avui en dia allò que s'arregla molt, que abans no s'arreglave són les sabatilles esportives. Estes són un article molt car, i si són de marca encara més i val molts diners i els xiquets que les porten tot lo dia les destrossen molt; també s'arreglen molts les carteres d'anar a escola. Això vol dir que ve tot tipus de gent.

14.- Té moltes comandes del Pinell?

Del Pinell si que en tinc, ara si hagués de viure de les comandes del Pinell només viuria un dia a la setmana. Mira jo la faena del Pinell la prenc cada setmana i normalment la faig lo dissabte abans de pujar. Mira com a curiositat lo 50% de la clientela és de Mora i l'altre 50% repartit per diferents pobles de la Ribera, Priorat, Terra Alta.

15.- Se'n fixa molt amb lo calçat de les persones?

Si i no. No sóc d'aquelles persones que de cop miren lo calçat, passa que a vegades segons la manera de caminar d'aquella persona, tens la tendència de mirar i dir aquí

li falle alguna coseta i després te trobes en les sabates i penses que l'has encertada i que te una falta d'arreglo que és massa, però... per norma mirar no. De mirar, miro més les coses de pell que lo calçat perquè l'ofici que m'agrada és treballar la pell, és més creatiu.

16.- La gent va ben calçada o mal calçada?

N'hi ha de tots los tipos. Abans lo que anave en unes sabates eren unes sabates bones. Fa 30 anys aquell que portave unes sabates, ere una sabata feta a consciència. Ara aparentment tothom va molt ben calçat, però quan veus la sabata de prop te'n fixes que hi ha sabata molt dolenta i per cada vegada més perquè la sabata és un producte que se ven molt per la vista. La gent va ben calçada però no va lo ben calçada que se pense pel tipo de sabata que se compra.

De la dita "lo sabater és sempre lo més mal calçat". A mi lo que me sap més greu és arregla'm les meues sabates. Mai tinc temps. Això és com los cuiners que mengen a base d'entrepans, i "en casa del herrero cuchara de palo". Si tens faena és lògic que se quedo lo de casa. Jo, per exemple, unes sabates mes les faria per a mi, però com tinc faena, agarro i me les vaig a comprar. En general a tots los oficis passe lo mateix, lo de casa sempre se quede l'últim.

17.- Té alguna anècdota com a sabater?

Mira, de dins de les sabates te pots trobar coses de tota manera, inesperades i en botes encara més: diners, calcetins fins a... mira deixem-ho anar; coses dins les bosses i als bolsos.

18.- Ha canviat molt l'ofici?

Sí, no té res a veure un sabater que arregle sabates ara en un sabater de fa 30 anys. Ara un sabater d'abans lo passessen a una sabateria en sabates d'ara i no sabrie com arreglar-les. Los materials han canviat lo 100%, abans tot ere pell i ara hi ha molt sintètics i més estranys; ara hi ha sabates que no se poden arreglar, són de "usar i tirar". Ara les soles de la majoria de sabates són de goma, tot d'una peça, però de dins està buida, perquè si no pesaria molt. Al ser de goma no s'hi pot enclavar res i això vol dir que no hi ha reforç que ho aguanto.

19.- És un ofici difícil o fàcil?

L'ofici en si és fàcil, lo que passe en este ofici és que hi ha sabates que només posaran tapetes i poca cosa més te faran. Hi ha faenes que són més difícils sempre quan un vol profunditzar en l'ofici. Lo sabater sempre hi pot fer

més o menys. Hi ha arreglos que fa 10 o 15 anys que jo mateix hauria dit: jo això no ho puc fer i ara si que ho faig, això és l'experiència.

20.- Creu que l'ofici de sabater s'està perdent?

Com a ofici s'està perdent perquè cada vegada hi ha més sabata barata que no s'arregla. Abans a cada poble de 1.000 habitants hi havie un sabater i ara n'hi ha un quasi per a tota la comarca i arribarà que n'hi haurà un per a tres comarques.

21.- Quines qualitats ha de tenir un bon sabater?

Qualitats... mira com les de tots los oficis. Saber escoltar la gent, saber aconsellar. Jo molts arreglos les perdo perquè sóc molt franc i molt sincer. Si un me ve a arreglar unes sabates i veig que l'arreglo no és factible perquè la sabata ja està prou apurada jo sóc prou conscient de dir-li a aquella persona que no val la pena. La gent, vulgues o no vulgues, valore la sinceritat, jo no vull enganyar a la gent perquè al final hi perds. També s'ha de tenir molta paciència, perquè te trobes gent de tota manera; saber entendre allò que la gent te demane.

22.- Quina època de la història li agradaria viure com a sabater?

Com a sabater, des de 40 anys en atràs totes les èpoques han sigut iguals, perquè l'ofici de sabater tot i que ha canviat ha sigut sempre lo mateix. Abans en una cuchilla, dos agulles, fil i un punxó te fee unes sabates. Fa 300 anys com fa 60 anys.

23.- Pell natural o pell sintètica?

Home! Pell natural. De fet la pell sintètica ja no és pell i fa de més mal treballar. Lo sintètic s'ha inventat per a treballar la màquina. Per a treballar artesanament i fer coses a mà se fa servir la pell natural.

24.- Sandàlia o sabata?

Sandàlia, perquè jo de sabates no n'hi faig. Fer sabates és molt delicat perquè s'ha de fer a mida i això és mol complicat. La sandàlia, en canvi, t'ho pots mig manegar, jo n'hi faig, no moltes però n'hi faig algun tipo. La sandàlia per a fer i la sabata per arreglar.

25.- Tacó o sense tacó?

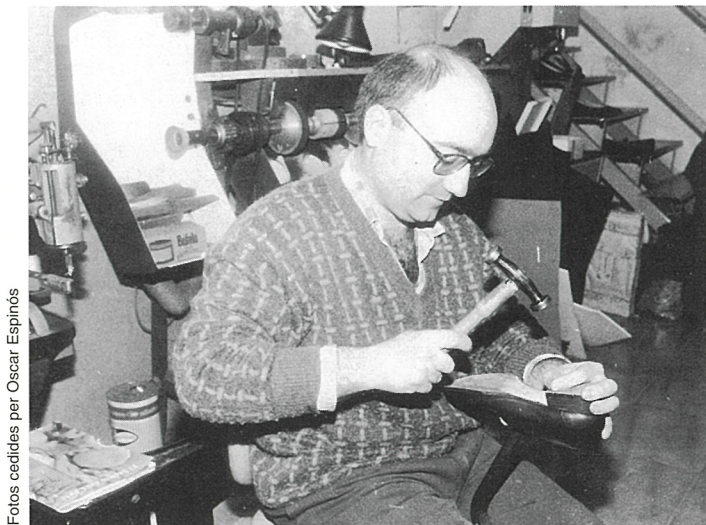
Com més tacó té la sabata més prompte cau la tapeta lo qual vol dir que interesse lo tacó.

26.- Bota o esportives?

Les dos coses igual. Avui en dia s'arreglen tantes o més esportives que botes. Lo calcer esportiu és del calcer més car que se porte. A la gent no li fa res gasta's 10.000 pta. en unes esportives. De botes se fan moltes imitacions perquè la gent pugo comprar-les.

27.- Quin consell donarieu a un noi o noia que es vulgués dedicar a l'ofici de sabater?

Lo primer consell que li donaria és que abans que res mirés molt bé a on vol treballar de sabater. S'ha de fer molt bé un estudi de mercat d'on se vol treballar. Pot passar que tingo unes perspectives i haigo de plegar per falta de faena. A la major part d'oficis no passe. Mira aquí al Pinell hi ha dos fusters i viuen los dos, pintors, paletes, ferrers. Jo si ara fos no hi aniria a Mora, en l'experiència que tinc no hi aniria. A poc a poc he anat introduint los treballs de la pell per a complementar l'ofici propi de sabater, sinó no tens res a fer, ets a l'aigua. Per això avui en dia se posen molts sabaters als grans centres comercials perquè per allí passe moltíssima gent, per exemple un Pryca. Los sabaters de barri se van perdent, per este sentit.

Fotos cedides per Oscar Espinós

OCIC - OFICINA COMARCAL D'INFORMACIÓ AL CONSUMIDOR

PARLEM DE L'EURO

L'1 de gener de 1999 va començar l'etapa transitòria cap a la instauració d'una nova moneda, l'euro.

L'1 de gener es va fixar la quantitat de 166,386 pta, que serà el que valdrà un euro. Aquest tipus de conversió serà únic i no canviarà, ja es pot utilitzar en totes aquelles operacions que no necessiten la utilització física de les monedes i els bitllets, per exemple, obrir comptes corrents o realitzar transferències bancàries, i els establiments ja poden començar a posar els preus de les dues maneres, per a que ens comencem a acostumar.

De fet, els bitllets i les monedes en euros no començaran a circular fins a l'1 de gener del 2002, ja que sembla lògic que la fabricació d'aquests euros requereixi un temps considerable, per això, durant aquest període de transició, continuarem fent operacions amb pessetes.

Ara bé, molts de vosaltres us preguntareu què passarà quan arribi el 2002, com canviarem pessetes per euros, ens cobraran alguna comissió o no?, de fet en la majoria dels casos no caldrà que el consumidor canviï físicament aquestes monedes, sinó que seran les entitats financeres mateixes, les que en posar a disposició dels clients nous diners en efectiu, aquests ho faran amb euros.

En realitat, seran les entitats financeres les que faran el canvi amb el Banc d'Espanya. El consumidor, en principi, no haurà de pagar res per tot això. La Llei prohibeix expressament cobrar qualsevol comissió o despesa per realitzar aquest canvi.

Durant sis mesos conviuran les dues monedes i totes dues podran ser utilitzades de la mateixa manera en les operacions en efectiu. Finalment, l'1 de juliol del 2002, deixarem d'utilitzar la pesseta i només podrem utilitzar l'euro.

De tota manera, una vegada finalitzat tot el procés de substitució de les monedes, encara podrem disposar d'un temps en què es podrà canviar pessetes per euros al Banc d'Espanya.

En aquest període en què estem, hem d'aprendre a conviure amb el valor que tindran les coses quan desaparegui la pesseta, ja que encara que no ens n'adonem, habitualment fem comparacions en termes econòmics, i per fer-ho utilitzem la moneda que comprenem de forma intuïtiva per exemple, sabem que 1.000 pessetes no serveixen per a gaire, i que un cotxe petit pot valer més o menys un milió i mig, però sabem quan val una barreta de pa?, si ens diuen que val quatre euros, direm que és barata o que és cara? Segurament que ara ens ho hem de pensar, però amb el temps veurem que això és una barbaritat, ja que quatre euros són en realitat 665 pessetes.

Deixem que passi el temps, cal aturar-se i agafar la calculadora, i davant de qualsevol dubte podeu adreçar-vos a l'Oficina de Consum de la Terra Alta, on us atendran les vostres consultes de forma gratuïta.

L'adreça de l'OCIC és Carrer de la Bassa d'en Gaire, 1 Gandesa, i els telèfons són el 977 42 00 18 i el 977 42 06 47.

SECCIÓ EXCURSIONISTA "L'OLIVER DE LES ARRACADES"

Programació del 1r trimestre de 2000

Dia 30 de gener,

Excursió de Paüls a Xerta.
Hora de sortida: 8.30 del matí
Lloc: la pista
 Cal portar l'esmorzar i el dinar

Dia 13 de febrer,

Ruta de la Pau,
 tram Corbera - Vilalba.
Hora de sortida: 8.30 del matí
Lloc: la pista
 Cal portar l'esmorzar i el dinar

Dies 4-5 de març,

Cap de setmana a la neu
 (per confirmar el lloc).

NOTA: Les persones interessades ho han de comunicar a algú de l'organització abans del 13 febrer.

Josep Ramon Alabart i Eleuteri Martínez

Foto cedida per Eleuteri Martínez

OFICIS ANTICS

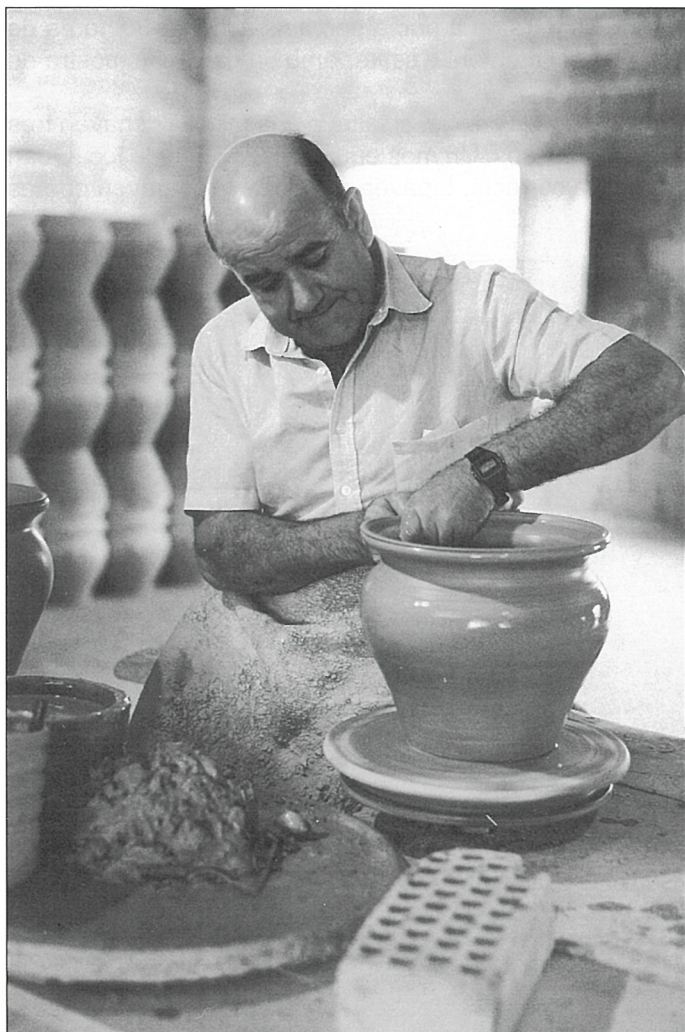
EL TERRISSAIRE

Antigament, els objectes de terrissa tenien una gran utilitat a totes les cases: gerres grans per guardar l'oli i l'aigua, gerretes per a les olives i les conserves d'oli, cossis per rentar la roba, ribells de totes les mides, canters i pitxells, tupins i cassoles.

Les teuleries del Pinell feien sobretot teules, tobots i peces per a la construcció. Encara avui funcionen dues empreses de materials refractaris: Feliu i Caolesa.

Al Pinell va residir un bon artesà terrissaire, que es va casar amb una noia de ca Cames, era Josep Avante Grau, de Miravet. Tenia el forn i l'obrador al pati de casa (ara ca Ximo, al carrer del Pilonet), on va treballar fins després de la guerra.

Al raval de les Terrisseries de Miravet, set petites empreses familiars amb tres o quatre treballadors, han conser-

vat la tradició terrissaire des de l'època musulmana. Els anys 30-40 encara n'eren uns trenta, però, com comenta Antonio Pedrola: "Avui fem la majoria de les peces amb màquines: en un hora de treballar una màquina et fa la producció de tres homes tot lo dia. Si s'hagués de fer tot amb lo torn, ja podríem plegar".

El procés d'elaboració d'una peça de terrissa ha evolucionat molt. Abans l'artesà havia de dominar totes les fases del treball, la qual cosa implicava, preparar el fang, modelar la peça al torn, assecar-la, envernissar-la, enfornar-la i coure-la al forn.

PREPARACIÓ DEL FANG

La matèria primera es componia d'una part de llac del riu i una altra de terra refractària, que molien amb un rodet de pedra a l'era i, després de filtrar les impureses amb la criba, tiraven la pols al bassot per endurir el llac.

Amb aquest sistema sempre quedava alguna resta de calç que podia explotar amb la calor i fer saltar el vernís. Per neutralitzar el seu efecte, després de desenfornar, submergien totes les peces unes vuit hores dins d'una bassa.

Els anys 40 els Sarroca o Petitons van introduir a Miravet el fang colat, que evitava els problemes anteriors. Es tractava d'assecar primer el llac i els terrossos de refractari, que a continuació abocaven al bassot, on ben amerats d'aigua, els remenaven amb unes pales mogudes per una sínia. Després acabaven d'omplir el dipòsit d'aigua i passaven la barreja a través d'uns sedassos, a una altra bassa, per decantació, fins que el fang estava ben filtrat. Sempre preparaven el fang a l'estiu per facilitar l'evaporació de l'aigua de la bassa. Per treure'l millor marcaven amb un ratllador uns quadres d'uns 25 cm i emmagatzemaven a un lloc fresc, ben tapat, perquè es mantingués tou.

EL TORN

El torn és l'eina essencial del terrissaire per treballar amb rapidesa i comoditat. Consta de dos discos, un de gran a la part inferior, que fa voltar amb el peu i un de petit a la part superior, amb el qual s'uneix mitjançant un eix vertical i un coixinet que comunica la rotació. Quan no es coneixien els coixinets s'utilitzava una pell d'animal untada de greix. També hi havia torns de mà. Ara, la roda es mou amb un motor controlat a diferents velocitats.

El terrisser necessita una bona coordinació entre la velocitat de la roda i la pressió que els dits exerceixen sobre la massa de fang per pujar la peça, sobretot quan és gran.

Segons Pedrola, a Miravet s'han fet, al torn, les gerres més grans del país: "En altres llocs, com Calanda, les feien a mà, de manera que l'artesà volta la peça i li va donant forma, però mentre amb el torn es poden fer cent cànters en un dia, a mà només se'n fa una dècima part".

L'ASSECAT

Una vegada han tornejat la peça, l'assequen al sol, progressivament, girant-la cada cert temps, ja que una exposició excessiva i sobtada pot provocar esquerdes. Si han fet els objectes en varies etapes, l'assecat és més delicat, com és el cas de les grans gerres, que primer les puguen uns 40 cm de començos, les deixen assecat i, quan tenen la consistència per sostenir tot el pes, continuen tornejant-les.

EL COLOR I L'ENVERNISSAT

Els colors típics de Miravet són el groc, el marró i el verd. Aconseguen el verd amb sulfat de coure i terra blanca refractària. Amb l'arena roja feien el marró i de l'arena blanca obtenien el groc.

Preparaven el color o engalba barrejant les diferents terres amb aigua. Després les passaven d'un dipòsit a l'altre perquè les impureses es dipositessin al fons i quedessin ben filtrades.

Quan la peça té una certa duresa, després de l'assecat, ja està preparada per donar-li el color. Si era petita se submergia, i si era gran s'aplicava el color amb una capçana amerada. Una vegada assecada la peça, era el moment de realitzar la decoració final que pintaven amb una xeringa de goma. Havien de tenir la mà trencada a l'hora d'utilitzar aquestes tècniques perquè el color no quedés emborlatxat.

El color pot ser més viu o més fosc segons com va la cuita, o sigui, la quantitat d'aire i fum que es distribueixen pel forn, o segons la quantitat de la rama, si està més verda o més humida.

Fabricaven el vernís amb òxid de plom barrejat amb pols de quars, que feia de fixador perquè no s'escorregués i l'aplicaven sobre la peça quan el color ja era sec.

LA COCCIÓ

Els forns moruns tenen forma quadrada o rectangular, d'uns tres metres d'alçada, i una volta a la part superior, amb un forat al mig de 60 cm per on surt el fum i un de 25 cm a cada costat per controlar el foc. Les parets són d'uns 60 cm, amb una separació entre els totxos per l'oscil·lació que provoca la temperatura.

L'espai on es fa el foc es diu *olla*, està a sota, separat del pis superior per un trebol foradat per on passa el foc. A l'interior de l'*olla* posaven material que no estés envernissat. Així els cànters quedaven tan cuits que *suaven* i mantenien l'aigua fresca.

L'enfornador era una mena d'arquitecte que havia de distribuir i equilibrar el major nombre de peces en un espai reduït i evitar esllavissades que malmetessin la fornada. Segons el material que han de coure, adapten unes lleixes de matximbrats a l'interior del forn i les falquen amb fang per donar estabilitat.

Quan ja havien enfornat tota l'obra, i encenien el forn, posaven en contacte els tres elements: el foc, l'aire i el fang. Era l'únic moment en què el terrisser perdia el control que fins aleshores havia mantingut sobre el seu treball. També havia de preveure que una part del forn no s'embossés ja que si el foc no circulava bé, les peces no quedaven cuites, o si hi havia massa espai entre les peces grans, el foc circulava massa i les cremava. La bona cuita depenia del foc i de l'aire, i segons la seva direcció, havien de tapar els forats laterals per fer córrer el foc i traslladar-lo a les parts més necessitades. Per aconseguir els 1.000-1.100 graus de temperatura, cremaven unes 32 càrregues de rama, (una càrrega equival a 12 gavells). Les primeres dotze hores donaven foc seguit, i quan arribaven a 800 graus, feien una pausa i introduïen la rama a poc a poc, fins a les 22-30 hores de cuita. Era el moment d'estirar amb un ganxo un mostra de cada costat.

Comprovada la cocció, si faltava una mica, li donaven tres o quatre mossos. Un mos equival a 8 minuts de foc. Quan tot estava correcte, tapaven els forats i esperaven que es

refredés. Si en aquest moment entrava aire al forn, deien que les peces quedaven esventades, (això vol dir que, si les piques, tenen un so diferent i perden aigua quan s'omplen).

Els forns d'ara cremen amb gas, gasoli, electricitat, etc., i la temperatura es distribueix per tot arreu igual, però les hores de cuita són les mateixes.

Aquest procés s'ha simplificat i, avui, els terrissers s'han adaptat a la indústria. Reben el fang colat i preparat de l'Hospitalet o València. Fabriquen les peces amb màquines a les quals adapten diferents motlles, encara que l'acabat final el fan al torn. Ja no elaboren els recipients tradicionals per als pobles propers, com el terrisser de l'anècdota que m'ha explicat Pere del Rei: "Pujava al Pinell un terrisser de Miravet a vendre els seus productes, amb la mula carregada de càneters i quan ja era pels voltants de l'Oliver de les Arracades, l'animal va ensopegar, va caure i va fer malbé tota l'obra. Uns dies després va tornar a pujar i pel camí va trobar un pagès que li va preguntar:

- Xeic, que portes tan carregat?
- No res, si la mula cau."

Molt temps ha passat des d'aquesta època. Ara la producció és més aviat en funció de la demanda d'un mercat cada vegada més llunyà.

PECES TÍPIQUES DE MIRAVET

A Miravet no es feien utensilis de foc per coure els aliments, perquè el fang de la zona no és adequat. Podien tornejar pitances, escorredores, estalvis, cullerers, morters, conilleres, testos, catúfols, i diferents recipients com ara:

Ribells

plateret, un plat de 22 cm
quatre/un, un plat de 30 cm
segnar, un plat de 40 cm
mitjancer, de 50 cm
mandonguer, de 65 cm

Gerres

saboner, de 2 litres
pitxí, de 8 litres
salsoró, de 14 litres
toful, de 30 litres
solsera, de 80 litres
gerreta, de 120 litres
gerrot, de 180 litres
(Se'n van arribar a fer de 500 litres. Si eren per guardar l'oli, s'envernissaven.)

Càneters

canteret, d'un litre
aiguader, de 8 litres
del cul ample o estret de 12 litres
cànter mesquiter o de comuna

Mesures de vi

mitjola, de mig litre
quartillo, d'un quart

Cossis

per rentar la roba, fer lleixiu, o escórrer la mel.

Càntirs

Els càntirs per beure aigua estan dotats del dipòsit que conté el líquid. L'orifici més gran per omplir-lo s'anomena broc, i el petit per beure, galet. Porta l'ansa a la part superior. Segons el lloc s'anomenen: càntir, gàrgola, silló, pico, pitxell, marraixa, o canterella.

El càntir que fan a Miravet es diu gàrgola o canteret. Té les anses al costat i el broc ample a la part superior, per aprofitar millor l'aigua del pou quan l'omplien amb el poal.

Avui els càntirs es fan més aviat per decoració, com l'anomenat del moixó, típic de Miravet. Aquest s'omple per la base mitjançant un tub que fa de sífó. Té sis galets. El bo és el de davant del moixó, però per gastar una broma es dona el càntir per la cua i com els tres galets són oberts, qui beu per aquí, es mulla.

Text i fotos: **Antònia Serres Buenaventura**

QUI ÉS QUI?

Foto cedida per Teresa de Montagudet

A veure si coneixeu
estes xiquetes.

04.- Pressupost municipal 99

DESPESES:

A.- Operacions corrents.	
I.- Despeses de personal:	9.000.000.-
II.- Despeses de béns corrents i serveis:	26.250.000.-
III.- Despeses financeres:	750.000.-
IV.- Transferències corrents:	400.000.-
B.- Operacions de capital.	
VI.- Inversions reals:	53.919.422.-
IX.- Passius financers:	<u>2.125.000.-</u>
TOTAL:	102.444.422.-

INGRESSOS:

A.- Operacions corrents.	
I.- Impostos directes:	14.655.892.-
II.- Impostos indirectes:	3.000.000.-
III.- Taxes i altres ingressos:	41.623.945.-
IV.- Transferències corrents:	19.000.000.-
V.- Ingressos patrimonials:	750.000.-
B.- Operacions de capital.	
VI.- Alienacions inversions reals:	100.000.-
VII.- Transferències de capital:	36.138.530.-
IX.- Passius financers:	<u>100.000.-</u>
TOTAL:	115.368.367.-

Es constata una reducció de l'estat de despeses equivalent a l'import del romanent de tresoreria negatiu establert a la liquidació del pressupost municipal 1998, d'acord amb allò establert per la normativa legal d'aplicació.

Plantilla orgànica - Relació llocs de treball.

1.- Secretari-Interventor. Grup B. Agrupació Pinell-Prat de Comte.

2.- Auxiliar-Administratiu. Grup D. Escala Administració Gral.

3.- Personal comeses diverses. Grup E. Escala Administratiu. Especial. Personal laboral.

- Personal serveis -peó- contracte temporal (1).

- Personal servei aigua - auxiliar- contracte indefinit (1).

- Personal manteniment -auxiliars- contracte temporal (3).

- Professors Ensenyament primari -contracte temporal- (1).

S'ACORDA:

Primer.- Aprovar inicialment el Pressupost Municipal 1999, juntament amb les bases per la seva execució, plantilla orgànica i relació de llocs de treball.

VOTACIÓ: a favor (6). En contra (1). UPLTA.

El senyor Miquel A. Miranda exposa el fet que l'aprovació del Pressupost Municipal 1999 es proposa al Ple per donar cobertura jurídica a inversions ja iniciades i contemplades al projecte d'inversions 1999. No suposa aquest fet cap contrapartida de futur per a la propera Corporació que es formarà en les properes eleccions de juny; mitjançant la figura de la modificació de pressupostos serà possible, si així és acordat, remodelar l'actual pressupost presentat sense impediments de cap tipus. El Ple de l'Ajuntament es dóna per assabentat.

05.- Expedient dels parcs eòlics propietats a la serra de Pàndols

S'ACORDA:

Primer.- Informar favorablement la projectada instal·lació dels parcs eòlics Pàndols-Ermita i Pàndols-Fonteta als terrenys situats a la Serra de Pàndols, en concordança amb els acords presos per aquest Ajuntament Ple amb anterioritat.

Segon.- Sol·licitar davant les administracions públiques els informes preceptius:

- Serveis Territorials d'Urbanisme: autorització prèvia per a instal·lacions en sòl no urbanitzable, PEIN "Pàndols-Cavalls".

- Repartiment d'Agricultura, Ramaderia i Pesca: autorització prèvia per la ocupació de terrenys qualificats com a forest pública.

- Departament Medi Ambient: informe preceptiu respecte la instal·lació dels parcs eòlics esmentats /impacte ambiental/.

Tercer.- En comptar amb els informes/autoritzacions a sol·licitar, s'iniciarà expedient per l'atorgament de la llicència municipal.

VOTACIÓ: unanimitat dels regidors assistents a l'acte.

06.- Certificació del curs de plàstica 1998-1999

S'ACORDA:

Primer.- Aprovar despeses totals relacionades amb la nòmina de la professora del curs d'arts plàstiques del CEIP Cèsar Martinell (nòmina mensual 32.500 ptes. netes).

Segon.- Enviar fotocòpia compulsada de les factures, rebuts de nòmines, juntament amb manaments de pagament al Consell Comarcal, per import igual o superior al doble de la subvenció atorgada en 189.000 ptes.

VOTACIÓ: unanimitat dels regidors assistents a l'acte.

07.- Actes "Jornades Martinellanes" al juliol de 1999

Des de l'Associació Cultural Cèsar Martinell, amb la probable col·laboració de la Universitat Catalana d'Estiu, i el suport d'aquest Ajuntament, s'han programat unes jornades d'estiu sobre la figura del mestre d'arquitectura civil catalana senyor Cèsar Martinell. Aquestes jornades es desenvoluparan els propers dies 26, 27 i 28 de juliol de 1999.

Des de l'Ajuntament hi ha la voluntat de participar en l'organització dels actes programats amb les següents aportacions:

- Habilitació zona acampada camp futbol vell (espai alternatiu: pavelló municipal).

- Cessió d'ús aula usos múltiples del CP Cèsar Martinell.

- Concessió a l'Associació Cèsar Martinell d'un ajut econòmic de 100.000 pessetes prèvia presentació de l'estat de comptes previst per al finançament de les jornades (xifrat aproximadament en 1.000.000 ptes.).

- Concertació xerrades a realitzat per especialistes del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Tema: Modernisme Català.

S'ACORDA:

Aprovar la participació de l'Ajuntament als actes de les jornades Martinellanes previstes segons descripció dalt enunciada, en ratificar-se pel nou Ajuntament constituït a les properes eleccions del dia 13.06.99.

VOTACIÓ: unanimitat dels regidors assistents a l'acte.

08.- Sol·licitud de la inclusió al catàleg d'aprofitament d'aigües privades de la Conca de la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre

S'ACORDA:

Primer.- Sol·licitar formalment la inclusió de l'aprofitament municipal d'abastament d'aigua potable del Pinell de Brai al catàleg d'aigües privades de la conca de la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre.

VOTACIÓ: unanimitat dels regidors assistents.

09.- Obra de la conducció de l'aigua de la Font del Broi

9.1.- En executar-se les obres de renovació de la conducció d'aigua potable de la Font del Broi s'ha constatat el fet que, ocasionalment, brolla aigua sobreixint que es diposita de forma natural a la finca "Broi".

S'ACORDA:

Ratificar la destinació de l'aigua sobrant de la font del Broi per al gaudiment dels legítims propietaris de la finca "Broi", en tant que indret on neix el brollador de forma natural.

VOTACIÓ: unanimitat dels regidors assistents a l'acte.

9.2.- Redactada pels serveis tècnics directors de l'obra 1ª certificació relativa als treballs executats en l'obra pública "Renovació de la Conducció d'aigua potable des de la font del Broi", s'estableix en els següents

Pressupost total adjudicació: 15.108.639.-

Import 1ª certificació: 2.812.582.-

Pendent certificar: 12.295.057.-

S'ACORDA:

Primer.- Aprovar 1ª certificació de l'obra "Renovació de la conducció aigua potable des de la font del Broi" per import de 2.812.582 ptes.

Segon.- Traslladar-la a les administracions públiques que participen en el finançament dels projecte per tal d'accedir a les subvencions atorgades.

VOTACIÓ: a favor del present acord (6). Abstenció (1) UPLTA.

10.- Sol·licitud de la nova connexió dels terrenys per instal·lar un parc eòlic al paratge Aubaga d'Argila

S'ACORDA:

Primer.- Donar el suport d'aquesta Corporació a l'empresa Totvent 2000 en les gestions a realitzar per dur a terme el projecte d'un parc eòlic al paratge "Aubaga d'Argila".

Segon.- Aprovar el conveni a urbanisme per al cessió dels terrenys d'ús públic afectats a la realització d'aquest projecte, amb clàusula resolutòria.

VOTACIÓ: unanimitat dels regidors assistents a l'acte.

Quant la clàusula resolutòria, s'estableix en els següents termes:

"El conveni per la cessió-ocupació de terrenys al paratge "Aubaga d'Argila" no serà plenament efectiu fins la presentació per part de Totvent 2000 SA del projecte tècnic corresponent a un dels parcs eòlics que ha previst construir al nostre municipi "

11.- Actuació dels contractes de la concessió dels parcs eòlics de la promotora Totvent 2000

Des de la promotora Totvent 2000 s'ha presentat a l'Ajuntament possibilitat de canviar la potencia dels aerogeneradors a instal·lar als parcs eòlics projectats en aquest municipi.

Concretament, dels 600 kw de potencia per aerogeneradors es passarà a 1000 kw. Així l'actualització del cànon econòmic passaria de les 300.000 pta/any a 583.000 pta/any -import mínim garantitzat. A aquests imports s'hauran de sumar els plus d'augment de productivitat.

S'ACORDA:

Primer.- Aprovar nou conveni d'actualització a signar amb l'empresa Totvent 2000, relatiu als projectes de parcs eòlics previstos a Cavalls, Aguilars, i el nou de l'Aubaga d'Argila, amb clàusula resolutòria.

Segon.- Enunciar la validesa dels contractes anteriorment signats amb l'empresa Totvent 2000 en tot allò que no contradigui l'exposat als nous convenis a rubricar.

VOTACIÓ: unanimitat dels regidors assistents a l'acte.

Quant la clàusula resolutòria enviada al punt 1r del present acord, s'estableix en els mateixos termes que la descrita al punt anterior, aquesta vegada però relativa als paratges també enunciat al punt 1r del present acord.

12.- Nínxols del nou cementiri

L'Alcalde informa de la construcció al Cementiri Municipal de 16 nínxols, dels quals 13 han estat adquirits ja pels seus titulars i els 3 restants quedaran com a propietat de l'Ajuntament. El preu de venda al públic per nínxol ha estat de 60.000 pta.

Quant la possibilitat d'instal·lar làpides conjuntes als nínxols del Cementiri, s'acorda autoritzar-les sempre que en instal·lar-se no ocupin més que l'espai pertanyent als nínxols propietat de la titular.

Ensems, s'aprova el fet que tots els nínxols estiguin o no ocupats han d'estar tapats per tal d'evitar la brutícia de les instal·lacions.

13.- Escut heràldic del municipi

En considerar que des dels serveis d'Heràldica de la Generalitat de Catalunya s'ha acceptat la proposta feta per aquest Ajuntament, quant el disseny del pi que ha de constar a l'escut heràldic del Pinell de Brai.

S'ACORDA:

Primer.- Aprovar disseny genèric de l'escut de la població del Pinell de Brai segons composició adjunta.

Segon.- Exposar el present acord al BOP/taulell d'anuncis municipal. En no presentar-se reclamacions al respecte es considerarà definitivament aprovat sense ulterior acord d'aquest Ajuntament-Ple.

VOTACIÓ: unanimitat dels regidors assistents a l'acte.

Acta de la sessió plenària constitutiva del dia 3 juliol de 1999

Concorrent els regidors electes a les passades eleccions locals del dia 13.06.1999, amb l'objecte de celebrar sessió pública de constitució del nou Ajuntament.

Assistents:

Sr. Pere Martí Vinaixa
Sr. Ramon Montagut Clua
Sr. Ramon Olesa Montagut
Sr. Antoni Borràs Alegre
Sr. Josep Ramon Pellissa Amposta
Sra. Teresa Melich Borràs
Sr. Pere Joan Chertó Vallespi
Sra. Magdalena Ferré Serrà
Sr. Joan Baptista Martínez Montagut
Secretari: Sr. Robert Moral Álvarez

01.- Formació de la Mesa d'Edat

Es declara constituïda la Corporació Municipal del Pinell de Brai, la qual resta formada pel conjunt de regidors electes presents a l'acte.

02.- Elecció de l'Alcalde -President

Els regidors, en tant que caps de llista de la seva formació política, candidats per accedir al càrrec d'Alcalde-President són els següents:

Sr. Pere Martí Vinaixa
Sr. Pere Joan Chertó Vallespi
Sra. Teresa Melich Borràs
Sr. Josep R. Pellissa Amposta

Resultats:

Sr. Pere Martí Vinaixa: 5
Sr. Pere Joan Chertó Vallespi: 3
Sra. Teresa Melich Borràs: 1

03.-Estat econòmic de la corporació

Es facilita a cadascú dels nous membres de l'Ajuntament la següent documentació:

- arqueig extraordinari a 30-06-1999
- Inventari Bens i Drets de la Corporació a 31-12-98
- deute viu /drets pendents cobrament-obligacions a pagar/ a 30.06.1999

Acta de la sessió plenària de caràcter extraordinari del dia 22 de juliol de 1999

01.- Aprovació de la sessió anterior

02.- Formació del Cartipaci Municipal

L'Alcalde, senyor Martí, presenta al Ple la nova composició del Cartipaci Municipal:

- Pere Martí Vinaixa: Governació, Personal i Serveis

- Ramon Olesa Montagut: Hisenda, Intervenció Comptes, Promoció Econòmica, Relacions Socials, Ensenyament, 3r Tinent d'Alcalde i membre de la Comissió de Govern.

- J. Ramon Pellissa Amposta: Turisme, Promoció Local, Benestar Social, 1r Tinent d'Alcalde i membre de la Comissió de Govern.

- Antonio Borràs Alegre: Obres i Urbanisme i membre de la Comissió de Govern.

- Teresa Melich Borràs: Cultura, Joventut, 2n Tinent d'Alcalde i membre de la Comissió de Govern.

- Ramon Montagut Clua: Medi Ambient, Medi Natural, Camins, Festes i membre de la Comissió de Govern.

- Joan B. Martínez Montagut: Agricultura i Camins.

- Magda Ferré Serrà: Esports.

- Pere Joan Chertó Vallespi: Sanitat.

L'Alcalde exposa que en principi no s'ha d'acceptar la sol·licitud de la regidoria d'Ensenyament sol·licitada pel grup UPLTA: no és però una qüestió tancada i en veure la marxa general de les regidories en els pròxims mesos es podria reconsiderar aquesta posició. El senyor Chertó informa que la proposta d'Alcaldia en principi els sembla bé, llevat de la regidoria d'Esports que no l'agafarien fins una propera remodelació de carteres.

L'Alcalde proposa com a nova responsable de la regidoria d'Esports a la Sra. Teresa Melich Borràs.

S'ACORDA:

- Aprovar cartipaci municipal enunciat.

VOTACIÓ: unanimitat regidors assistents a l'acte.

03.- Periodicitat de les sessions ordinàries del ple

S'ACORDA:

- Fixar una periodicitat mínima trimestral per a la convocatòria del Ple ordinari de l'Ajuntament.

VOTACIÓ: unanimitat dels regidors assistents a l'acte.

04.- Comissió especial de comptes

Es crea la comissió especial de comptes d'aquest Ajuntament amb la següent composició:

President: Pere Martí Vinaixa

Membres: Ramon Olesa Montagut (CIU)
Teresa Melich Borràs (PSC-PSOE)
Josep Ramon Pellissa Amposta (PP)
Magda Ferré Serrà (UPLTA)

05.- Nomenament del dipositari-tresorer de la corporació

A proposta de l'Alcaldia, el dipositari-tresorer de la Corporació ho serà el senyor Ramon Olesa Montagut, el qual accepta expressament aquest càrrec.

El Ple de l'Ajuntament es dona per assabentat.

06.- Obra font del Broi

6.1.-2ª Certificació d'obra.

La segona certificació de l'obra "Renovació de la conducció d'aigua potable des de la font del Broi", s'estableix en els següents termes:

Total inversió del projecte	15.416.978 pta.
Total pressupost d'adjudicació	15.108.639 pta.
Certificat anteriorment	2.812.582 pta.
2ª certificació a aprovar	7.249.997 pta.
Pendent certificar	5.046.060 pta.

S'ACORDA:

- Aprovar 2ª certificació d'obra redactada per import total de 7.249.997 pta.

- Traslladar-la a les administracions públiques que participen en el finançament d'aquest projecte.

VOTACIÓ: a favor del present acord (6), abstenció (3). UPLTA

6.2.- Aportació econòmica veïns al finançament del projecte "Renovació de la conducció d'aigua potable des de la Font del Broi". El finançament del projecte s'estableix en els següents termes:

Execució obres	15.108.639 pta.
Projecte tècnic	500.000 pta.
Topògraf	271.680 pta.
2 noves fonts	200.000 pta.
Total	16.080.319 pta.

Subvencions:

PUOISC-Governació	3.500.000 pta.
PAM-Diputació	5.500.000 pta.
Consell	3.735.836 pta.
Total	12.735.836 pta.

Finançament a cobrir: 3.344.483 pta.

S'ACORDA:

Primer.- Aportar una aportació de 2.500 pta. per persona resident al Pinell en qualitat de contribució personal: es liquidarà en 2 pagament fraccionats de 1.250 pta. cadascú.

Segon.- L'Ajuntament aportarà la resta de finançament: 604.483 pta.

VOTACIÓ: unanimitat regidors assistents.

07.- Sol·licitud de subvenció: actuació dels pous de captació d'aigua potable

Actualment l'estat dels pous de captació

d'aigua potable del municipi presenten un estat prou deficitari: les parets dels pous s'estan solcint, amb perill que un despreniment de terra inutilitzi tota la instal·lació. Cal millorar la línia de subministrament elèctric que alimenta el conjunt de la instal·lació.

S'ACORDA:

Primer.- Aprovar redacció d'un pressupost estimatiu del costos de l'actuació necessària als pous de captació d'aigua potable.

Segon.- Presentar sol·licitud formal de subvenció davant el Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya, xifrada en el 75% de l'import total de despesa prevista.

VOTACIÓ: unanimitat dels regidors assistents a l'acte.

08.- Informació de la Festa Major 99

Hi ha consens en el Ple de l'Ajuntament en el fet que són molt similars a les de l'any passat. El Pregoner de Festes Majors serà el Delegat Territorial del Govern senyor Josep Maldonado i Gili.

09.- Tancament de l'estació de transferència de brossa

Aquest municipi compta amb un espai ocupat per contenidors on es diposita la brossa del municipi per tal de ser traslladada periòdicament a l'abocador inter-comarcal de Tivissa. Essent que segons la normativa d'higiene sanitària hem de procedir a instal·lar una tanca metàl·lica al voltant de la estació transferència de brossa per tal d'evitar l'accés a la zona d'animals i persones no autoritzades.

S'ACORDA:

Primer.- Presentar al Secretari Territorial de Carreteres la sol·licitud formal de cessió d'ús de terrenys pel tancament de l'estació de transferència de brossa d'aquest municipi.

VOTACIÓ: unanimitat dels regidors assistents a l'acte.

10.- Parc eòlic serra de Cavalls

Lliurat a aquest Ajuntament projecte per a la instal·lació de parc eòlic a la serra de Cavalls per part de l'empresa promotora Totvent 2000 S.A.

S'ACORDA:

Primer.- Informar favorablement la projectada instal·lació d'un parc eòlic a la serra de Cavalls, segons documentació tècnica presentada per Totvent 2000 SA.

Segon.- Sol·licitar que l'accés previst per al parc eòlic a instal·lar es construeixi íntegrament al terme municipal del Pinell de Brai, per tal de potenciar l'explotació turística i comercial de les instal·lacions i la seua repercussió al municipi.

Tercer.- Sol·licitar davant les administracions públiques els informes preceptius a evaüar.

Quart.- En comptar amb els informes/autoritzacions a sol·licitar, s'iniciarà expedient per l'atorgament de llicència municipal d'obres per la construcció del parc eòlic projectat a la Serra de Cavalls.

VOTACIÓ: a favor de la instal·lació del parc: unanimitat regidors assistents a l'acte.

A favor de l'accés íntegre pel terme municipal del Pinell de Brai. Pere J. Chertó (No). Magda Ferré (No). Ramon Olesa (Abstenció). Resta regidors (6) (Si)

11.- Obra pista poliesportiva

En considerar el conveni de finançament enviat pel Consell Comarcal relatiu a l'execució de l'obra "Pista Poliesportiva al Pinell de Brai" inclosa al PUOISC-COMARCAL amb una subvenció de 6.268.602 pessetes.

L'Ajuntament és a l'espera de la concessió d'una subvenció per part de la Secretaria General d'Esports de la Generalitat de Catalunya per tal d'aconseguir la part de finançament del projecte d'obres.

S'ACORDA:

Primer.- Sol·licitar davant la Delegació Territorial de Governació una pròrroga per l'execució de l'obra "Pista Poliesportiva al Pinell de Brai".

Segon.- Comunicar aquest acord al Consell Comarcal.

VOTACIÓ: unanimitat dels regidors assistents a l'acte.

Acta de la sessió plenària de caràcter extraordinària del dia 22 de setembre de 1999

01.- Aprovació de l'acta de la sessió anterior

02.- Eleccions al Parlament de Catalunya

L'Ajuntament Ple procedeix per sorteig a la formació de la Mesa Electoral designant les persones següents:

Titulars

President: Carlos Montagut Borràs

1r vocal: Anna Isabel Serres Amposta

2n vocal: Palmira Montaña Pelleja

03.- Certificació de l'obra de la font del Broi

Característiques del projecte "Renovació de la conducció d'aigua potable des de la font de Broi":

Pressupost d'execució total 15.108.638.-

Certificat anteriorment 7.249.997.-

3ª i darrera certificació 7.858.641.-

S'ACORDA:

Primer.- Aprovar 3ª i darrera certificació d'obra del projecte "Renovació de la conducció d'aigua potable des de la font del Broi", per import de 7.858.641 pessetes.

Segon.- Traslladar còpies certificades a les administracions públiques que participen en el finançament de les obres, per tal d'accedir a subvencions.

VOTACIÓ: unanimitat dels regidors assistents a l'acte.

04.- Sol·licitud d'una subvenció per ensenyament de plàstica

S'ACORDA:

Primer.- Sol·licitar davant el Consell Comarcal una subvenció per finançar la contractació d'una professora de plàstica:

Professora: Rosa M. Avante Papasseit.

Despeses mensuals (nòmina + SS SS): 45.000 pessetes.

Durada prevista per al curs: 9 mesos.

Quantificació sol·licitat es xifrat en el 50% d'aquestes despeses: 202.500 pessetes.

VOTACIÓ: unanimitat dels regidors assistents a l'acte.

05.- Festes locals de l'any 2000

S'ACORDA:

Primer.- Fixar com a les dues festes locals de l'any 2000: 7 de gener i 5 de maig.

VOTACIÓ: Unanimitat dels regidors assistent a l'acte.

TORNOS DE GUÀRDIA DE FARMÀCIA

Lo calendari dels tornos de guàrdia dels farmacèutics de la Terra Alta els cap de setmana i festius de l'any 2000 (des de les 20 h. del divendres a les 10 h. del dilluns) és lo següent:

	GENER	FEBRER	MARÇ	ABRIL	MAIG	JUNY	JULIOL	AGOST	SETEM.	OCTUBRE	NOVEM.	DESEM.
BATEA-PINELL	1-3	13	26	---	7	18	30	---	10-11	22	---	3-6
BOT-POBLA	6-9	20	---	2	14	24-25	---	6	17	29	---	8-10
GANDESA	16	27	---	9	21	---	2	13-15	24	---	5	17
HORTA-VILALBA	23	---	5	16	28	---	9	20	---	1	12	24-25-26
ARNES-CORBERA	30	---	12	20-21-23	---	4	16	27	---	8	19	31
CASERES-FATARELLA	---	6	19	30	---	11	23	---	3	12-15	26	---

Perquè visquin anys i anys

El 12 de desembre, Televisió de Catalunya va celebrar la vuitena Marató de TV3, que va estar dedicada a la recerca sobre trasplantaments. Aquest any, els prolegòmens d'aquesta edició han vingut marcats pels avenços científics aconseguits gràcies als diners recaptats en les anteriors.

Aquest és un projecte de Televisió de Catalunya i de la Fundació La Marató de TV3 dirigit a obtenir recursos econòmics per a la investigació científica i alhora informar, conscienciar i mobilitzar els habitants de Catalunya. La Marató de TV3 s'ha convertit en l'esdeveniment mediàtic més important al nostre país.

Avenços científics gràcies a La Marató

Des de l'any 1992, La Marató de TV3 ha repartit 2.921 milions de pessetes entre 193 projectes de recerca, que es desenvolupen en 55 centres hospitalaris i/o universitaris. En total, més de 350 investigadors s'han beneficiat directament de suport econòmic per continuar portant a terme els seus estudis.

Les set edicions de La Marató de TV3

1992. Leucèmia

La primera edició de La Marató de TV3 va tenir la participació de la Fundació Internacional Josep Carreras, per a la lluita contra la leucèmia, com a entitat promotora. L'objectiu prioritari va ser l'obtenció de fons per poder desenvolupar el Registre de Donants de Medul·la Òssia (REDMO). Gràcies a la generositat de la societat catalana s'ha pogut portar endavant.

204.876.000 pessetes recollides

1993. Síndrome de Down

Abordar la recerca genètica és indispensable per enfocar d'una manera adequada i científica el coneixement de l'origen de la síndrome de Down i, així, poder prevenir i pal·liar els efectes produïts per l'excés de material genètic. Aquest objectiu, però, ha d'anar acompanyat d'una sensibilització social envers el problema. Totes dues finalitats van guiar els esforços de l'edició de La Marató de TV3 de 1993.

391.451.112 pessetes recollides

1994. Càncer

El càncer afecta, estadísticament, una de cada quatre persones. No és necessàriament una malaltia mortal i el percentatge d'èxit en la curació se situa al voltant del 50% dels casos tractats, encara que aquest èxit depèn fonamentalment de la fase evolutiva de la malaltia en el moment del diagnòstic.

L'objectiu de la tercera edició de la Marató era mobilitzar la població de Catalunya en benefici de la investigació sobre les causes del càncer.

505.036.624 pessetes recollides

1995. Cor

Les malalties derivades de patologies d'origen cardiovascular representen en l'actualitat la primera causa de mortalitat als països occidentals. Malgrat tots els esforços invertits en

recerca, els recursos per trobar solucions eficaces a aquestes malalties són encara escassos.

La quarta edició de La Marató de TV3 va tenir com a objectius primordials la millora del coneixement de la població de Catalunya sobre les diferents malalties cardiovasculars i les seues diagnòstics, prevenció i tractament.

339.501.156 pessetes recollides

1996. Malalties del cervell

Les malalties cerebrals Alzheimer, Parkinson, esclerosi múltiple i esclerosi lateral amiotròfica s'han convertit en un dels problemes mèdics i sociosanitaris més importants de l'última dècada del segle XX. Totes quatre són progressives, degeneratives, de causa desconeguda i que ataquen el sistema nerviós central.

La cinquena edició de La Marató de TV3 tenia com a objectiu sensibilitzar la població catalana cap a les neurociències i les malalties del cervell.

683.269.705 pessetes recollides

1997. Malalties genètiques hereditàries

L'edició de 1997 es va dedicar a les malalties genètiques hereditàries. Aquestes malalties són producte d'algun dels errors en la "còpia" del material genètic que contenen els gens que passen de pares a fills. La majoria d'aquestes malalties són greus i provoquen minusvalideses de tota mena. Ara per ara no tenen cura. La fibrosi quística i les distrofies musculars en són dos dels exemples més estesos.

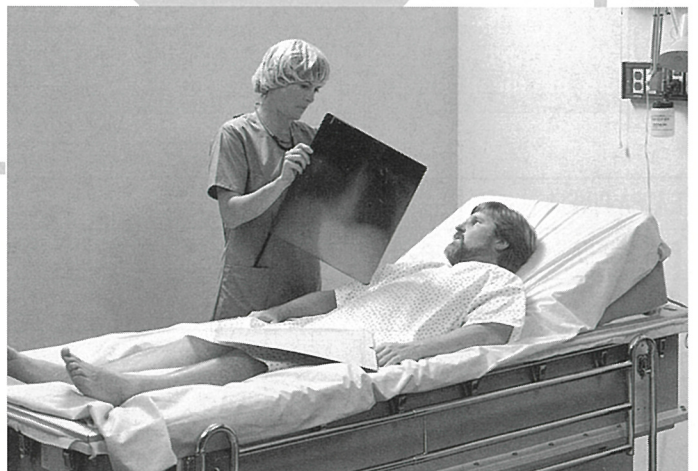
689.125.758 pessetes recollides

1998. Diabetis i altres malalties metabòliques

L'edició de 1998 de La Marató de TV3 es va dedicar a la diabetis i a altres malalties metabòliques. La diabetis és una malaltia crònica produïda per un escàs o nul aprofitament del sucre que necessita l'organisme. Això es produeix perquè no fabrica o bé utilitza malament la insulina, hormona que permet al cos transformar aliments en energia.

Un de cada 20 catalans n'està afectat i prop de 300.000 persones al nostre país viuen diàriament l'angoixa de controlar la malaltia.

654.545.234 pessetes recollides

MEDICINA I SALUT

La vitamina A

És una substància orgànica que forma part d'alguns aliments i és imprescindible per a la visió i per al desenvolupament dels teixits. No s'ha de prendre en abundància perquè la seva sobredosi pot produir efectes adversos.

Es troba en diferents aliments d'origen animal i en alguns vegetals. En els primers, està present en vísceres (sobretot, en el fetge) i en les grasses; també es troba en els ous, en la llet i derivats (formatge, mantega, ...)

Té la funció de permetre l'adaptació de la vista a la penombra, manté els teixits en bones condicions, sobretot, pell i mucoses. És essencial per al creixement i facilita l'augment de pes, la cicatrització de ferides i la curació de malalties infeccioses.

Però prendre la vitamina A en excés pot produir:

intoxicació aguda (procés que es desenvolupa en breu temps): descamació de pell, vòmits, mal de cap, augment de pressió intracranial (en els xiquets).

intoxicació crònica (procés que es desenvolupa en llarg temps): pèrdua de gana i de pes, cansament, insomni, picor, sequedat de la pell i inflamació dolorosa de les extremitats.

El seu dèficit pot produir: ceguesa nocturna, manca de llagrimaig, intolerància a la llum, i descamació progressiva de la conjuntiva i còrnia de l'ull. Si el dèficit no es corregeix pot arribar a una ceguesa total. També es poden formar prominències als fol·liculs pilosos que envolten el pèl de la pell; poden aparèixer infeccions, constipats, diarrees, problemes al cabell i dentadura.

Vitamina A continguda en alguns aliments

Aliments (100 grams)	Micrograms de vitamina
Llet i derivats	
Mantega	840
Nata	365
Llet materna	99
Llet de vaca	30
Formatges (segons tipus)	300-400
Olis	
Oli de fetge de bacallà	25.000
Carn, ous i peix	
Fetge d'ovella	15.000
Fetge de vedella	8.660
Fetge de porc	4.200
Ronyons d'ovella	300
Ronyons de vaca	175
Ous	125
Cranc de mar	650
Anguila	483
Salmó	66
Fruïtes, verdures i hortalisses	
Safranòria	1.176
Julivert	606
Moniato	605
Espinac	390
Bleda	291
Escarola	263
Albercoc i nesprer	223
Mango	210
Préssec	133
Xile o tabasco	120
Tomata	60
Papaia	36

Necessitats diàries de la vitamina A

	Micrograms de vitamina
Durant el primer any de vida	300
Nens d'1 a 3 anys	250
Nens de 4 a 6 anys	300
Nens de 7 a 9 anys	400
Nens de 10 a 12 anys	575
Des dels 13 anys en avant	750
Mares en període de lactància	1.200

Preguntes populars

És recomanable que els xiquets preguin suplement de vitamina A?

Si un nou nat és alimentat amb llet materna, molt rica en vitamina A, les necessitats queden ja coberts. Però si el nadó és alimentat amb llet artificial i no està enriquida amb vitamina A, llavors pot ser necessari un suplement vitamínic, sobretot si es presenten infeccions o malalties digestives. El suplement es recomana fins que el xiquet pren una dieta variada.

Menjar moltes safranòries, és bo per a la vista?

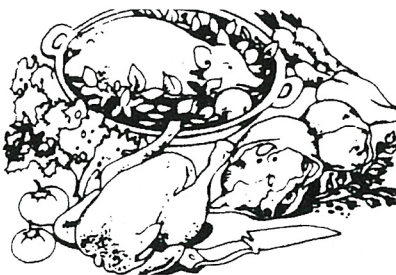
Les safranòries aporten a l'organisme una bona quantitat de vitamina A, que en combinar-se amb un pigment dels ulls produeix una substància que es diu rodoxina, la qual permet veure objectes en la penombra. Però s'ha de tenir en compte que amb la cocció la vitamina A es destrueix; per la qual cosa aquests aliments solament conserven les seves propietats vitamíniques si es mengen crus.

Des que faig dieta per reduir pes, la pell se'm resseca molt. Em diuen que és degut a una manca de vitamina A. Com és possible aquest fet, si menjo molta verdura?

La vitamina A contribueix a mantenir la humitat i tibantor de la pell. Però s'ha de tenir en compte que perquè les necessitats de vitamina A estiguin cobertes pels vegetals, aquests s'han de menjar crus. I en segon lloc, la vitamina A necessita la grassa per ser absorbida. Els règims per aprimar-se solen ser pobres en grasses; per aquest motiu es recomana que les dietes vagin acompanyades d'una aportació vitamínica.

Es diu que menjar moltes safranòries ajuda a obtenir un bronzejat ràpid i intens. És cert?

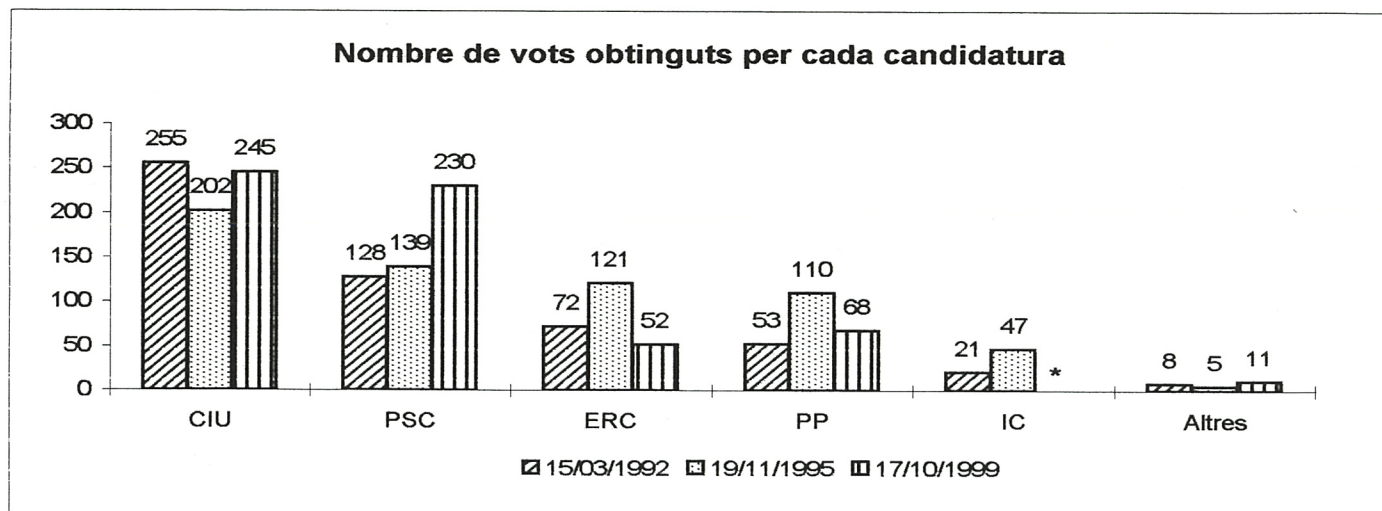
Encara que les safranòries estiguin entre els aliments que aporten una major quantitat de vitamina A a l'organisme, la influència sobre la coloració de la pell no depèn només de la vitamina, sinó del pigment anomenat carotè. Aquest pigment fa que la pell sigui més sensible als raigs del sol. S'ha demostrat que el carotè produeix efectes inapreciables quan es menja una quantitat moderada de safranòries i, a més a més, no produeix protecció enfront les cremades. Així que, durant els primers banys de sol, s'ha de dosificar el temps d'exposició i utilitzar cremes solars.

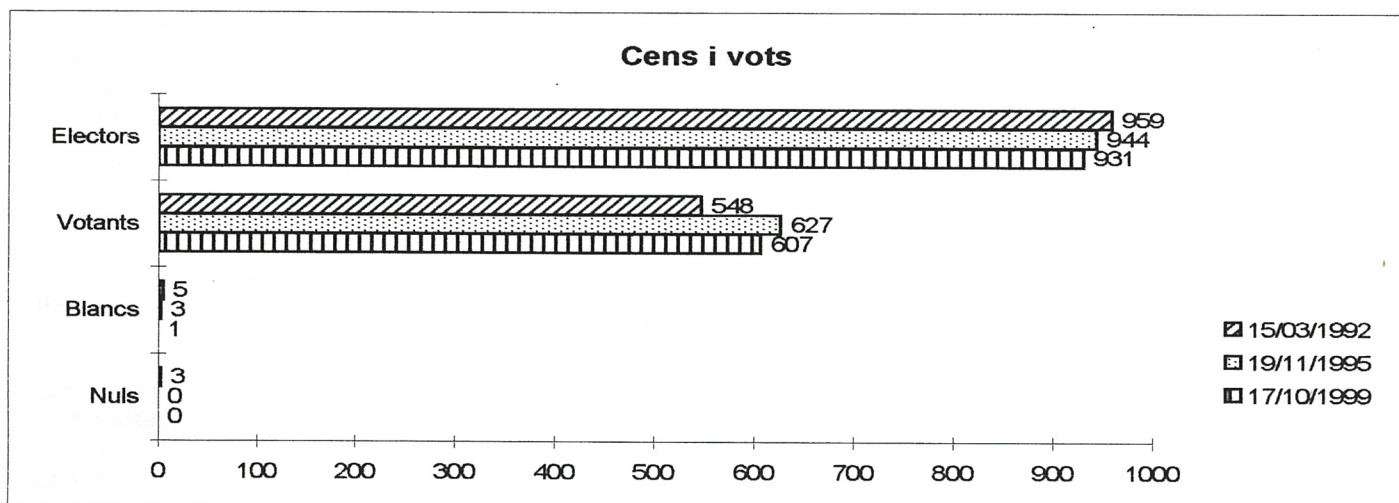
Josep Maria March

RESULTATS DE LES ELECCIONS AL PARLAMENT DE CATALUNYA (EL PINELL DE BRAI)

* A l'any 1999 IC es presenta en coalició amb PSC-Ciutadans pel Canvi

SOLUCIÓ AL "QUI ÉS QUI" DE LA PÀG. 10

Dibuix: Àngel Altadill

- 1.- Montserrat de Diego
- 2.- Rosario de Marcel·la (morta)
- 3.- Trini
- 4.- Àngeles de Montagut
- 5.- Pilarín de Torrado
- 6.- Pilarín del Cabo (viu fora)
- 7.- Juaquina de Pasqual
- 8.- Miguela de Montagut (viu fora)
- 9.- Modesta de Caque (morta)
- 10.- Fe de ca l'Àngel
- 11.- Mariana de Tite

CERÀMICA
Humanés
MAJOR. 7 426051

Pa amb tomàquet i pernil
Carn a la brasa feta a la llenya
Venda de pernills i embotits a preu de magatzem
Can Eluis
C./Constitució, 9. Tel. 977 42 61 95 - Pinell de Brai (Tarragona)

FUSTERIA MECÀNICA
BAPTISTA VALLESPÍ ESPINÓS
C/ Pilonet, 19. Tel. 977 42 60 63
EL PINELL DE BRAI

Caixa Tarragona
La nostra força!

Maria Borràs Amposta
Comestibles en general
C/ de la Font, 8. Tel. 977 42 62 67

FORN DE PA
Teresa Espinós Guari
C/ Forn, 2 - Tel. 977 42 61 11 - EL PINELL DE BRAI

BANCO SANPAOLO
CORRESPONSALIA
C/. Major, 11 · 43594 EL PINELL DE BRAI

ELECTRICITAT I FONTANERIA
A&B C.B.
INSTAL·LACIONS D'ELECTRICITAT I FONTANERIA
C/ Pilonet, 13. Tel. 977 42 63 38

Àngels Amposta Borrull
Carnisseria - Cansaladeria
Xarcuteria
C/ Miravet, 6. Tel. 977 42 61 59

Un Colaborador

FERRETERIA PINELL
Ferreteria - Material Elèctric - Llistes de noces
Articles de Regal - Accessoris per a la casa i llums
Plaça del Mercat, 5
Tel. 977 42 63 42

PINTURES I DECORACIONS
SERRES
Camí de la Creu, 10
Tels. 977 42 60 34 - 977 42 60 05
EL PINELL DE BRAI

Un Colaborador

Taller Mecànic
Eleuterio Serres Amposta

"ODÁ & SERRES"
GESTORIA ADMINISTRATIVA
Plaça Farola, 5 baixos
43780 Gandesa - TARRAGONA

JOIENA

el millor ambient

BAR PUB

Us hi esperem!!!

Carretera, 9 - Tel. 977 426 296

FORN DE PA I PASTISSERIA

MONTAÑA

Plaça del Mercat, 2
Tel. 977 - 42 62 17

EL PINELL DE BRAI

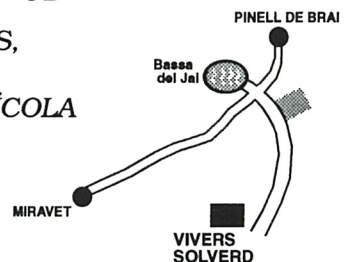

SOLVERD

CB

- VIVERS D'ARBRES,
- VINYA
- I PLANTER HORTÍCOLA

Ptda. Bassa Jai, s/n
Tel. Oficina 977 26 30 22
PINELL DE BRAI

ÒSCAR ESPINÓS AMPOSTA

Reparació de calçat
Artesania en cuir
Gran assortit en corretges
i sandàlies

Julio Antonio, 11
Tel. 977 40 01 46 - **MÓRA D'EBRE**

RESTAURANT BAR

ÀNGEL

ESPECIALITATS EN CUINA
CASOLANA
local refrigerat

C/ Font, 10. Tel. 977 42 62 35
EL PINELL DE BRAI

**COOPERATIVA
DE CONSUM
SANTA MAGDALENA**

C/ Tortosa, 4
Tel. 977 42 60 86

Perruqueria Unisex

CRIS

C/ Lleida, 26 Tels. 977 42 60 05 - 977 42 60 34
EL PINELL DE BRAI

**GERMANS
FABREGAT,
C.B.**

**CONSTRUCCIONS EN
GENERAL**

C. Sta Magdalena, 18
Tels. 977 42 60 73 - 977 42 62 77
43594 **EL PINELL DE BRAI**

CONSTRUCAT

*Un
Colaborador*

F A R M À C I A

**Laureano
Blanch
Escruriola**

C/ Sant Jordi, 3 - Tel. 977 42 60 76

TRANSPORTES

SERRESTRANS, S.L.

C. de la Font, 9 · 43594 EL PINELL DE BRAI (Tarragona)
Tels. 977 42 60 03 - 977 42 63 01

FELIU

Productos Refractarios

**MATERIALES DE ALTA CALIDAD
PARA LA INDUSTRIA**

Gres Rústico

EBRO

FÁBRICA
Carretera Gandesa, s/n
Tel. 977 42 62 46
Fax 977 42 63 27
EL PINELL DE BRAI (Tarragona)

OFICINAS Y ALMACÉN
Polig. Ind. El Canal, Nave 10
Ctra. Nac. 340 Valencia-Barcelona
Tel. 964 53 52 50
Fax 964 53 54 30
12540 VILLAREAL (Castellón)

Laureano Serres Montagut
Servicios informáticos
INTERNET
www.lasm.com

La informàtica al Pinell

www.lasm.com
laureano@lasm.com
tel. 977 42 63 56

**REVISIÓ MÈDICA I PSICOTÈCNICA
PER A OBTENIR O RENOVAR
ELS PERMISOS DE CONDUIR I D'ARMES**

CENTRE DE REONEIXEMENT MÈDIC "MÓRA D'EBRE"

Desde 1987 sempre al seu servei

Anselm Clavé, 1, 2n - 1a
Tel. 977 40 18 13
43740 MÓRA D'EBRE

Agraïm la seva confiança!!!!